

Ein afturvendandi trupulleiki

Løgreglan frættir javnan frá ungum gentum, hvørs persónligu myndir verða misnýttar á internetinum

Danjal av Rana

Tað kann vera heldur torført at skilja hjá eldru ættarliðunum, men miðlaveruleikin hjá teimum ungu er fullkomiliga kollveltur í mun til tað, sum var fyri bara 30 árum síðani.

Fartelefonirnar, ikki minst tær við myndatólum hava skapt ein dagligdag hjá teimum ungu, sum er fullur av myndum. Tey liva í eini mentan, sum er gjøgnumseyrað av myndum. Hvussu nógv snap munnu gentur senda, longu áðrenn tær fara í skúla í morgunin? Ikki av sær sjálvari, neyðturviliga, og als ikki nakinmyndir, men nokk til at myndir gerast ein nátúrligur partur av teirra gerandisdegi og frítíð.

Meðan tey frá 35 ára aldri og uppeftir eru á Facebook, eru tey ungu farin víðari til aðrar miðlar, sum eru enn meiri bygdur upp rundan um myndir, so sum Instagram og Snapchat. Myndir og myndatøkur fylla sostatt ein stóran part av sosiala lívinum hjá teimum ungu. Og onkur teirra koma í óføri av tí sama. Tí tá ein situr heima við afturlatnari hurð er lætt at gloyma, at á internetinum stendur hurðin ofta heilt opin.

- Vit hava javnan slíkar sakir, har ofta gentur senda myndir av sær sjálvari til onkran, sum síðani senda tær víðari, sigur Heri Andreassen, kanningarleiðari hjá løgregluni í Føroyum.

Socialurin hevur eisini javnan umrøtt slík mál. Her eru trý tey seinastu dømini úr Socialinum:

Sendi mynd til vinmenninar

Í desember í fjør fekk ein 21 ára gamal maður 40 daga treytaða fongsulsrevsing fyri at hava tikið eina mynd av einari 14 ára gamlari gentu og sent hana víðari til vinmenn sínar á Snapchat. Gentan var komin at vitja mannin, tí tey skuldu hyggja eftir einum filmi saman. Uttan at hon varnaðist, hevði hann tikið eina mynd av henni, har hon var mest sum nakin, og sendi myndina víð-

ari. Onkur av vinmonnunum tók eina skiggjamynd av hesum, tí komandi tíðina ferðaðist myndin runt millum tey ungu í býnum.

Myndin bleiv deild um allan býn

Í mars 2016 prentaði Sosialurin eina samrøðu við eina 14 ára gamla gentu, sum hevði sent einum drongi eina mynd av sær sjálvari. Myndin bleiv síðani send víðari til onnur.

- Alt byrjaði við, at nakrir dreingir royndu at trýsta meg til at senda teimum eina nakinmynd. Eg noktaði fleiri ferð-

og Snapchat.

- Eg gjørdist illa fyri og vildi spýggja alla tíðina. Tað var torført at vera glað, tí eg visti ikki, hvør hevði sæð myndirnar.

Mamma at gentuni sigur í tí greinini, at hon á Snapchat-brúkararum hjá dótrini kom

Ein 21 ára gamlur maður bleiv í dag dæmdur í Føroya rætti fyri at hava tikið eina nakinmynd av eini 14 ára gamlari gentu og deilt hana við onnur á Snapchat.

Ein 21 ára gamlur maður bleiv í dag dæmdur í Føroya rætti fyri at hava tikið eina nakinmynd av eini 14 ára gamlari gentu og deilt hana við onnur á Snapchat.

Myndin av 14 ára gomlu gentuni bleiv deild víða, millum annað umvegis Facebook

fram á ein vaksnan mann.

- Hann hevur fleiri profilar, ið hann brúkar at senda nakinmyndir og sjónbond av sær sjálvum til ungur gentur, meðan hann roynir at lokka tær at senda nakinmyndir aftur.

- Tað er ikki bara til mína dóttur, men fleiri aðrar eisini. Eingin veit, hvør hann er, men

Tað eg læs skelkaði meg. Alt klappaði saman hjá mær. At byrja við bleiv eg seg. Eg havi snakka so nógv við børnini um hetta, men kortini hendi tað. Eg fór ikki at gráta, men gjørdist ill. Tað sigur ein mamma, ið Vikuskiftis-Socialurin hevur tosað við, um hendingina, tá ein nakinmynd av hennara dóttur varð deild á netinum. Fyri at verja familjuni eru mammu og dóttur dulhvend í greinini

Mamma at gentuni sigur í tí greinini, at hon á Snapchat-brúkararum hjá dótrini kom

sjálvt um tær strika hann sum vin, so stovnar hann bara ein nýggjan brúkara og finnur tær aftur á Facebook, Skype, Snapchat og aðrastaðni, greiddi mamman frá, sum eisini sigur, at hon hevur boðað løgregluni frá hesum.

Gentan sigur, at eitt hevur hon lært av øllum hesum.

- Ikki latið tykkum lokka av øðrum ungum. Um tað er nakar, ið roynir at trýsta teg til nakað, ið tú ikki ynskir, ella sendir nakað, ið fer um mark, far so til foreldrini. Tað er nógv betri at siga teimum frá enn at handla sjálv, sigur hon.

Legði mynd av eksdamuni á Facebook

Í november 2015 var ein maður í 20'unum dæmdur 50 daga fongsulsrevsing og 1.000 krónur í bót fyri millum annað at hava lagt eina nakinmynd av fyrrverandi damuni út á Facebook. Tey bæði vóru ikki longur par og hetta kvøldið hevði hann fleiri ferðir verið eftir gentuni. Fyrst hevði hann elt eftir henni í bili sínum, áðrenn hann seinni, tá hann mætti henni í bilinum, koyrði yvir á hennara síðu av vegnum. Tað var einans tí, at hon snaraði bráðliga undan, at bilarnir ikki rendu saman, greiddu vinkonur hennara frá í rættinum.

Nakrar tímar seinni legði hann so myndina av gentuni út á Facebook, har hon lá í okkurt um 15 minuttir, áðrenn hann strikaði hana aftur.

- Tað er ikki bara til mína dóttur, men fleiri aðrar eisini. Eingin veit, hvør hann er, men

TÍÐINDI

Góð ráð til foreldur

1 Góðtak at elektroniskir samskiftismiðlar eru vorðnir ein partur av gerandisdegnum hjá børnum og ungum. Fartelefonin og internetið eru komin fyri at vera, og tú kanst eins væl taka í hondina á barninum og leiða tað gjøgnum vandanar á netinum. Vís vegin – eins og í ferðsluni.

2 Tosa við tey. Sum foreldur hevur tað týðning at hava áhuga fyri, hvat børnini gera, tá tey eru á netinum og at tosa við tey um tað fyri á henda hátt betur at skilja, hvat tey fáast við á netinum, og hvussu tey nýta fartelefonina.

3 Kunna teg og fylg við. Vitja tær síður, sum tey ungu vitja Kjatta, send eitt sms, spæl við – royn sjálv. Vís áhuga í staðin fyri ótta, sum ofta kemur av vantandi kunnleika til hesar nýggju samskiftismøguleikar.

4 Lat vera við at seta forboð – men set ístaðin realistisk mørk. Ger t.d ein politikk fyri nýtslu av interneti, fartelefon, myndatólinum í telefonini, spølum v.m saman við børnunum.

5 Minst til at forvitni og at royna, hvussu langt tú kanst fara, eru nátúrlig, og at tín ábyrgd ikki bara er at siga nei, men at vera tann vaksni, ábyrgdarfulli sparringspartnarin, tá mørk skulu roynast.

6 Lurta eftir børnunum, tá tey royna at taka teg við. Lurta eisini eftir tí, sum ikki verður sagt. Legg merki til broytingar í teirra atburði. Eru tey kedd ella stúrin?